

Kliiniliste mastiitide diagnostika farmis. Kliinilise mastiidi ravi.

www.emu.ee

Eesti Maaülikool
Estonian University of Life Sciences

Mastiidiravi ABC

Ole professionaalne!

Antibiootikumiravi peab olema suunatud infektsiooni põhjustava bakteriga vastu

Tee piimaproovide bakterioloogiline uuring

Aita vältida resistentsete mikroobide arengut! Antibiootikumiravi ei tohi kaasa aidata resistentsete mikroobide arenemisele.

Loomaarst peab raviotsuste tegemisel arvestama loomade, inimeste ja keskkonna tervise säilitamisega

Vali kas grampositiivseid või gramnegatiivseid baktereid hävitav antibiootikum

Ära kasuta antibiootikume, mis on hädavajalikud inimeste ravis!

Loomade bakterihaiguste ravis ei tohi esmavalikuna kasutada inimmeditsiini jaoks kriitilise tähtsusega toimeaineid

Loe veterinaarravimite registrist valitud ravimi omaduste kokkuvõtet ja hinda alati ravimi kasutamise otstarbekust

Steriilse piimaproovi võtmine haigestunud udaraveerandist

- Puhasta nisa korralikult
- Tee eellüps
- Puhasta nisa ja nisatipp alkoholilahuses niisutatud vatitampooniga
- Lase kuivada
- Hoia katsuti nurga all ja lüpsa 5-10 ml piima katsutisse
- Markeeri katsuti

Mastiidi kiirdiagnostika sööde

Mastiidi kiirdiagnostika söötmetel kasvavad kõik enamlevinud mastiidi haigustekitajad v.a mükoplasmad.

Erinevad bakterid vajavad kasvuks ja arenguks erinevaid söötmeid.

Petri tassil on sektoriteks jagatuna neli erinevat söödet, et bakteriliike üksteisest eristada.

Selektiivne mastiidiagar on jagatud neljaks sektsiooniks:

Veriagar (punase värvusega)

lühend söötmetassil MAST

Mannitoolsoola agar (tumeroosa värvusega)

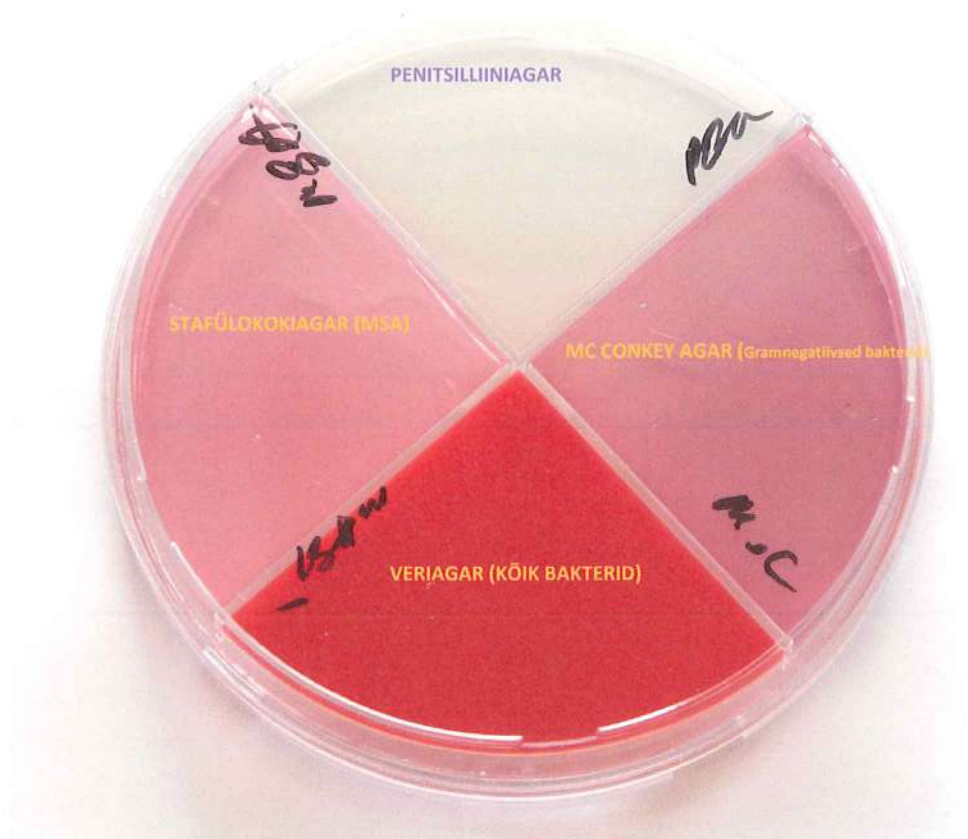
lühend söötmetassil MSA

Mc Conkey agar (hallikasroosa värvusega)

lühend söötmetassil McC

Penitsilliiniagar (hallikasvalge värvusega)

lühend söötmetassil Pen

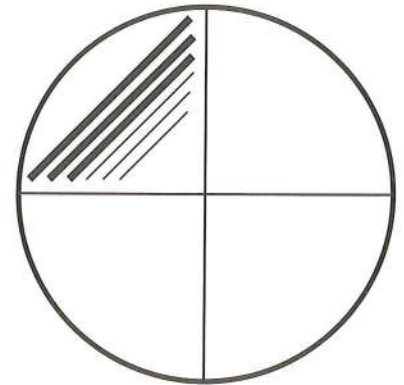
Külvamine söötmeplaadile

Enne külvide tegemist peaksid nii söötmeplaat kui uuritav udarasekreet seisma toatemperatuuril ca 10 minutit

Sega proovi hoolega, keerates katsutit üles-alla (umbes 10 korda)

Võta steriilse 10 µl külviaasaga aasatäis piima

Hoia külviaasa peaaegu paralleelselt söötmeplaadiga ja nõ libista õrnalt mastidiagari sektorisse paralleelselt 3 külvi joont, seejärel pööra külviaasal teine külg ja tee veel kolm külvi joont (Skeem 1.)

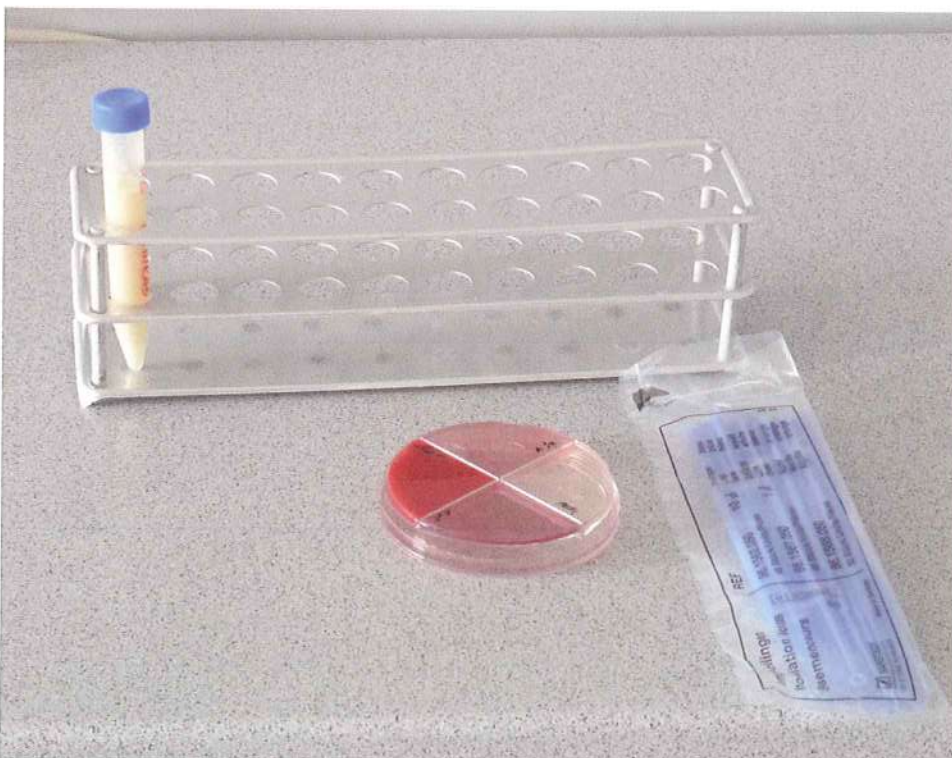

Skeem 1

Täida külviaas uuesti piimaga ning külva samal moel Mc Conkey agarile; seejärel korda külvamise protseduuri mannitool-soola agarile ning viimasena penitsilliiniagarile.

Pane külvatud söötmeplaat kuumkappi 37° C juurde.

Loe tulemus 12-24 tunni pärast.

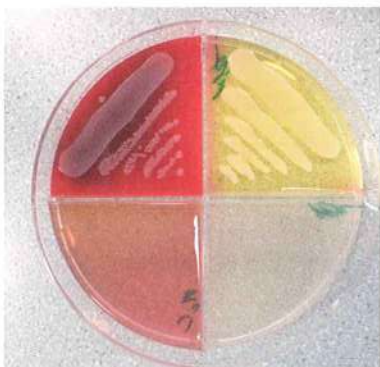

Grampositiivsed mastiidipatogeenid

STAFÜLOKOKID

Stafülokokkide kolooniad on nähtavad veriagaril ja mannitoolsoola agaril.

S. aureus 'e kolooniad on mannitoolsoola agaril kollased või on kogu agari pind kollane. Penitsilliiniresistentsed stafülokokid kasvavad penitsilliiniagaril valgete kolooniatena.

Penitsilliintundlik

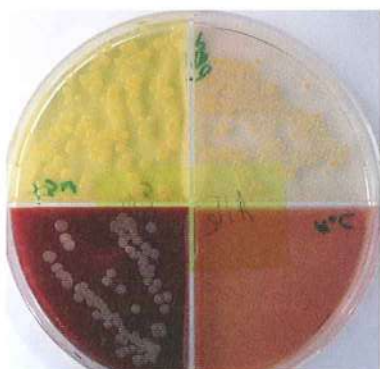
Staphylococcus aureus

Ravi

Toimeaine: penitsilliin

Nisasisene ja parenteraalne ravi

Ravikuuri pikkus: 5 päeva

Penitsilliiniresistentne

Staphylococcus aureus

Ravi

Toimeaine: kloksatsilliin

Nisasisene ravi

Ravikuuri pikkus: 5 päeva

Penitsilliinitundlik

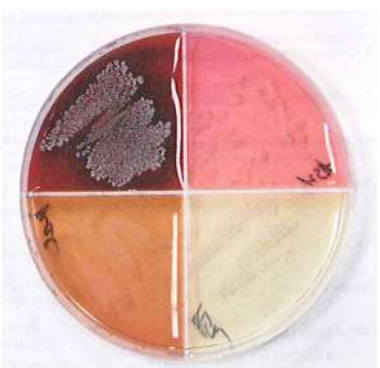
koagulaasnegatiivne stafülokokk

Ravi

Toimeaine: penitsilliin

Nisasisene ravi

Ravikuuri pikkus: 3 päeva

Penitsilliiniresistentne

koagulaasnegatiivne stafülokokk

Ravi

Toimeaine: kloksatsilliin

Nisasisene ravi

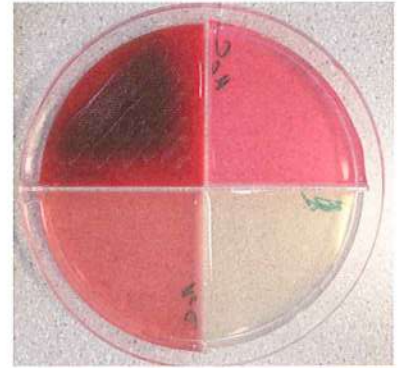
Ravikuuri pikkus: 3 päeva

Grampositiivsed mastiidipatogeenid

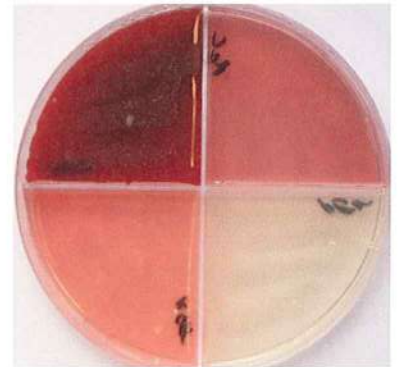
Streptokokkide kolooniad on nähtavad ainult veriagaril. Kolooniad väga väikesed (alla 1 mm). Erinevad liigid võivad olla hemolüütilised ja mittehemo­lüütilised. Liigi määramine kiir­diagnostika plaatidel ei ole võimalik. Alati penitsilliinitundlikud.

STREPTOKOKID

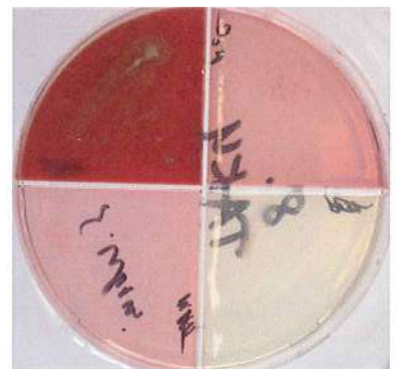
Streptococcus uberis

Streptococcus uberis

Streptococcus agalactiae

Ravi

Toimeaine: penitsilliin

Nisasisene või parenteraalne ravi

Ravikuuri pikkus: 5 päeva

Gramnegatiivsed mastiidipatogeenid

E. coli kolooniad on nähtavad veriagaril ja Mc Conkey agaril. *E. coli* kolooniad on veriagaril, suured (üle 2 mm), limased ja hallika värvusega.

Mc Conkey agaril varieerub kolooniate värvus roosast tume-punaseni. *E. coli* kolooniad on alati nähtavad penitsilliiniagaril, sest *E. coli* on penitsilliiniresistentne.

Äge mastiit

Parenteraalne või intraruminaalne vedelikravi

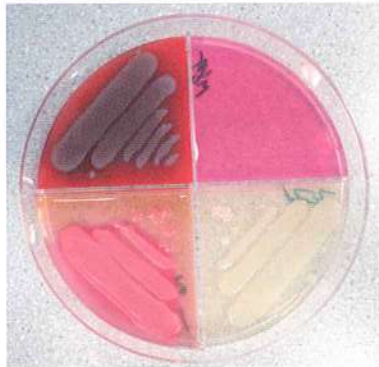
Mittesteroidsed põletikuvastased ained (NSAID)

Antibakteriaalne ravi

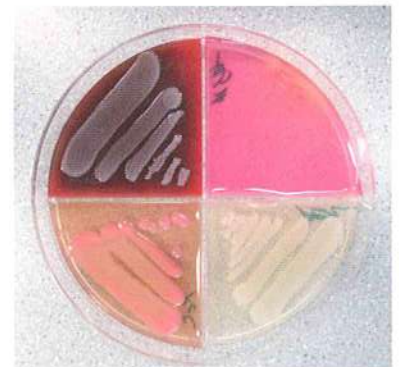
Toimeaine rühm:
florokinoloonid

Parenteraalne ravi

Ravikuuri pikkus:
üks kord haiguse algjärgus

Escherichia coli

Klebsiella spp.

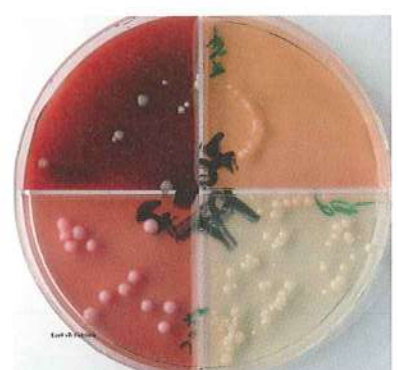
Alaäge mastiit

Mittesteroidsed põletikuvastased ained (NSAID)

Ei vaja antibakteriaalset ravi

Escherichia coli

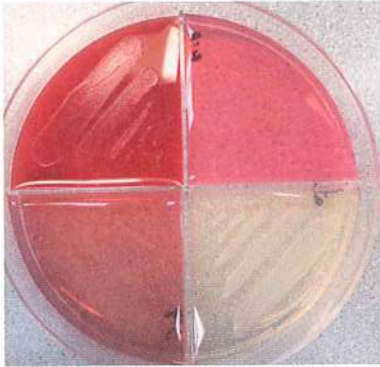
Klebsiella spp.

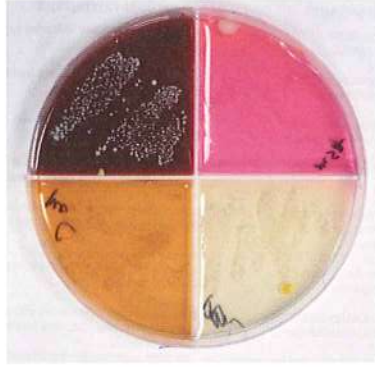
Teised mastiidipatogeenid

Seente kolooniad on nähtavad veriagaril ja penitsilliiniagaril.
Seenmastiidi tekitajad on penitsilliiniresistentsed.
Seente põhjustatud mastiiti ei saa antibiootikumidega ravida.

SEENED

Candida spp.

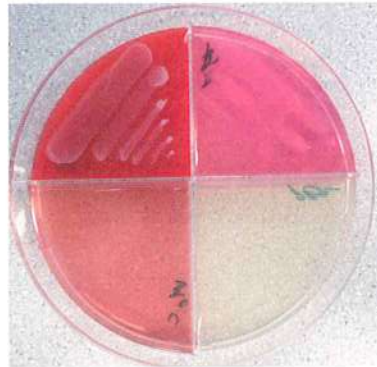
Candida spp.

Harvem esinevad mastiidipatogeenid

C. bovis ja *T. pyogenes* kolooniad on nähtavad ainult veriagaril. Alati penitsilliinitundlikud.

**GRAM-
POSITIIVSED**

Ravi
Toimeaine: penitsilliin
Nisasisene või
parenteraalne ravi
Ravikuuri pikkus: 5 päeva

Trueperella pyogenes

Pseudomonas spp. ja *Proteus spp.* kasvavad McC agaril värvitutena, veriagaril suurte, hallide, limase pinnaga.
Alati penitsilliiniresistentsed.

**GRAM-
NEGATIIVSED**

Ravile väga
halvasti alluv mastiit
Toimeaine: kinoloonid
Parenteraalne ravi
Ravikuuri pikkus: 5 päeva

Pseudomonas aeruginosa

Põletiku avastamine, tegevus enne laboridiagnoosi saamist		Kliiniliste uurimiste tulemused			
		1. aste (tükid, helbed, udaraturset ega lehma üldseisundi muutusi ei esine)	2. aste (udar turses, tükid, helbed, lehma üldseisund korras)		3. aste (udar turses, tükid, lehm haige)
Haigestunud udaraveerandite arv	1	2-4	1	2-4	1-4
Ravijuhis	IMM	IMM või IM penitsilliin	IM või IMM penitsilliin + NSAID	IM või IMM penitsilliin + NSAID	NSAID + vedelikravi
IMM-nisasisene raviviis	penitsilliin	IMM või IM penitsilliin			Koliformsete bakterite kahtlusel kinoloonid IV
IM-lihastesisene raviviis					
NSAID-põletikuvastased ained					
Tegevus pärast bakteriaalset diagnoosi					
Penitsilliinitundlikud grampositiivsed bakterid	Ravi jätkub penitsilliiniga		Ravi jätkub penitsilliiniga + NSAID		Ravi algab penitsilliiniga IM
Penitsilliiniresistentsete stafülokokid	Kloksatsilliin IMM		Kloksatsilliin IMM + NSAID		Kloksatsilliin IMM
Gramnegatiivsed bakterid	Ei saa ravi antibiootikumidega NSAID		Kinoloonid + NSAID		Kinoloonid + NSAID

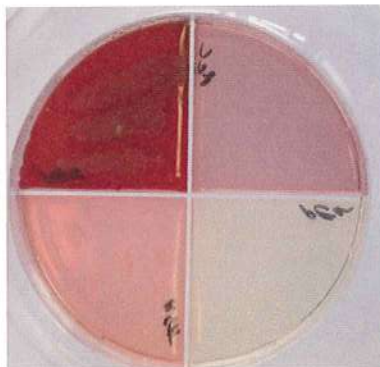
Enamlevinud mastiidipatogeenide pildigalerii mastiidi kiirdiagnostika söötmetel

Staphylococcus aureus

Koagulaasnegatiivsed
stafülokid

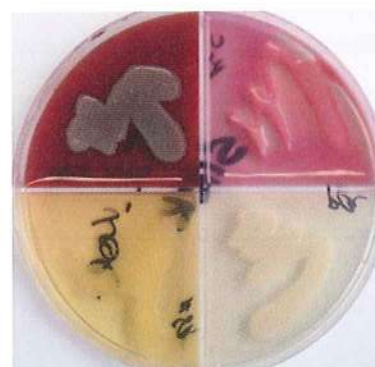
Streptococcus spp.

Candida spp.

Escherichia coli

Klebsiella spp.

Koostaja: Piret Kalmus DVM, PhD
Veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituut,
Eesti Maaülikool
Tel: +3725136247
E-mail: piret.kalmus@emu.ee

Fotode autorid: Piret Kalmus, EMÜ; Liidia Häkkinen, VTL

Toetajad:
OÜ Zoovetvaru
Veterinaar- ja Toidulaboratorium

Mastiidi kiirdiagnostika söötmete tellimine:
Veterinaar- ja Toidulaboratorium, Kreutzwaldi 30,
tel: 7386112; e-mail: sootmed@vetlab.ee